

TÜDI PESMI IZ

PORABJA

V NOVOJ KNJIGI

STR. 3

MIKLAUŠOVO

SENJE V SOBOTI

STR. 6

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 13. decembra 2007 ☼ Leto XVII, št. 50

15 let Založbe Franc-Franc iz Murske Sobotе

PREKMURSKE VERZUŠKE PA KEJPI ZA BOŽIČNI KNJIŽNI DAR

7. decembra so v Monoštru v Slovenskem kulturnem in informativnem centru predstavili najnovejšo knjigo, ki je izšla v Knjižni zbirki Med Rabo in Muro. Do predstavitve je prišlo ob 15. obletnici Založbe Franc-Franc iz Murske Sobotе, ki je pripravila niz prireditev ob tej obletnici. (V Murski Soboti so predstavili dve izdaji, knjigo o Soboti ter pesniško zbirko Milana Vince-tiča. Več o tem v naši naslednji številki.)

Založba Franc-Franc je začela s Porabjem sodelovati pred desetimi leti, ko se je na pobudo Ernesta Ružiča rodila Knjižna zbirka Med Rabo in Muro. Prva knjiga, ki je v tej zbirki izšla, je bila prav njegov roman Erd. V zbirki je do zdaj izšlo deset naslovov, večinoma v dvojezični obliki, v slovenskem knjižnem jeziku ter v prekmurskem (porabskem) narečju. Prof. Franci Just je posebej izpostavil, da sta v zbirki tudi dva naslova porabskih avtorjev, in sicer kratka proza Karla Holeca Andovske zgodbe in prvi porabski roman Franceka Mukiča z naslovom Garaboncijaš.

Založba Franc-Franc je v tem času izdala tudi pet naslovov, ki so služili temu, da bi slovenska javnost bolje spoznala Porabje oz. ustvarjalce med Rabo in Muro. Najpomembnejša knjiga med temi je pregled slovstva pri Porabskih Slovencih z naslovom Besede

Na predstavitvi knjige *Nigdar neboš znala* (z leve)
Klara Fodor, Marijana Sukič, Feri Lainšček in Franci Just

iz Porabja, besede za Porabje avtorja Francija Justa. V zbirki Vse o je izšla knjižica o Porabju, ki pride prav predvsem obiskovalcem Porabja.

Zadnja knjiga v zbirki Med Rabo in Muro je izšla z naslovom *Nigdar neboš znala*, izpod peresa Ferija Lainščka, ki je na predstavitvi sam prebral pesem, po kateri je knjiga dobila naslov. Kot je povedal, narečne pesmi piše že dalj časa, najbolj za svojo dušo, kajti njegova materinščina je gorički govor prekmurskega narečja. Pesem *Nigdar neboš znala* je nekoč prebral tudi v Cankarjevem domu v Ljubljani in so jo potem uglasbili, izvajala jo pa je Meri Avsenak Pogačnik. Knjigo je Feri Lainšček opremil z lastnimi fotografijami s prekmurskimi in tudi porabskimi motivi. Tako v pesmih kot na fotografijah je zaslediti panonsko dušo, ki zaznamuje tako Prekmurce kot Porabce.

Program predstavitve sta popestrili Klara Fodor, ki je kot članica gledališke družine doživeto recitirala nekaj pesmi iz zbirke, ter Vokalna skupina Zarja iz Murske Sobotе, ki je z odlično odpetimi pesmimi, med katerimi sta bili tudi dve Lainščkovi, navdušila poslušalce.

Naročniki časopisa Porabje bodo dobili knjigo *Nigdar neboš znala* za božični knjižni dar skupaj s Slovenskim kalendarjem 2008.

Marijana Sukič

Ljubljana: 23. slovenski knjižni sejem

NAJBOLJŠO STOJNICO SO IMELI ŠTAJERSKI SLOVENC

Takoj moram pojasniti naslov, da so imeli štajerski Slovenci (iz Avstrije) najboljšo stojnico na ravnokar zaprtem 23. slovenskem knjižnem sejmu. Zgodilo se je po naključju: tisti, ki so želeli

njenke - Ein - Pregungen, dvojezična pesniška zbirka avtorja tega prispevka, ki je izšla kot 5. knjiga Literarne zbirke Pavlove hiše, uradno pa bo predstavljena 14. decembra popoldne v Kultur-

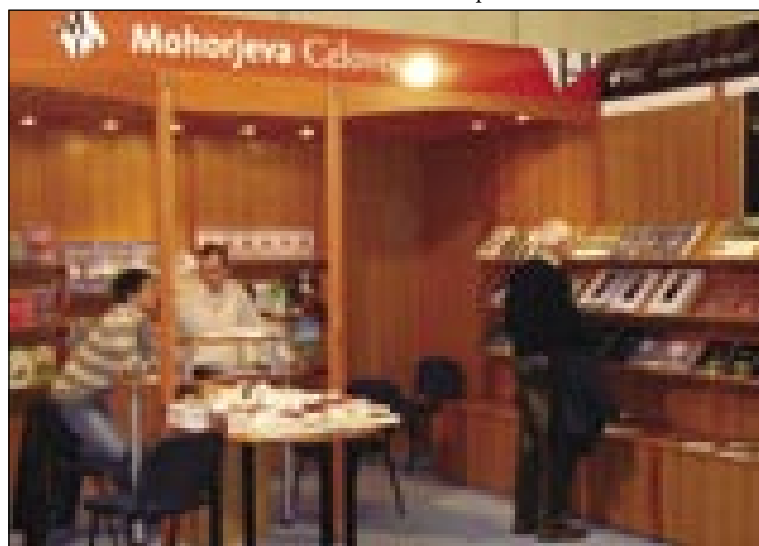
kovalcev, pa o drugih temah. Obiskovalce so prešteli tako, da so vsakemu izročili brezplačno vstopnico, kajti letos je bil prvič vstop prost za vse obiskovalce.

V treh etažah Cankarjevega doma se je predstavilo 100 slovenskih in zamejskih založb; obiskovalci so imeli priložnost videti 4 tisoč novih knjižnih naslovov in blizu 10 tisoč naslovov knjižnih izdaj iz prejšnjih let. Med sejmom je bilo 38 različnih prireditvev, podeljene so bile tudi nagrade in priznanja. Najprestižnejšo, Schwentnerjevo nagrado za življenjsko delo, je za prispevek k razvoju založništva in knjigotrštva prejel Slavko Pregl, založnik, urednik, mladinski pisatelj in predsednik Dru-

Na Bazarju malih založnikov so bile na ogled knjige, ki jih izdaja Kulturno društvo člen 7 za avstrijsko Štajersko. Suzanne Weitlaner, ki je zastopala Kulturno društvo, je imela številne obiskovalce, ki so se zanimali tako za knjige kot za manjšino, štajerske Slovence v Avstriji. Številni so priznali, da prvič slišijo, da ne živijo Slovenci samo na Koroškem, marveč tudi na Štajerskem. Med letošnjimi novostmi je v Literarni zbirki Pavlove hiše izšla dvojezična slovensko-nemška pesniška zbirka Ernesta Ružiča VTISN Jenke - EIN-PREGUNGEN. Uradna predstavitev knjige bo 14. decembra v okviru kulturnega doma v Pavlovi hiši v Potrni/Laafeldu pri avstrijski Radgoni

predstaviti knjige na tako pomembnem dogodku, a nimajo niti lastne založbe, ne večjega števila knjig in tudi ne denarja, so knjige predstavili na takoimenovanem Bazarju malih založnikov. Tako se je med petnajstimi malimi založniki znašlo tudi Kulturno društvo 7. člen za avstrijsko Štajersko s svojimi dosedanjimi izdajami; njihova stojnica je bila prva ob edinem uradnem vhodu v sejemske prostore Cankarjevega doma. Zato so se mnogi, ki tega sicer ne bi storili, ustavili ob knjigah štajerskih Slovencev in predsednica KD 7. člen mag. Suzanne Weitlaner je obiskovalcem predstavila knjige in tudi opisala položaj Slovencev v avstrijski zvezni deželi Štajerski. Med knjižnimi novostmi so bile tudi Vtis-

Celovška Mohorjeva založba sodi med najpomembnejše kulturne ustanove koroških Slovencev. Tu izhajajo številne knjižne novosti domačih avtorjev in tudi avtorjev iz Slovenije

nem domu v Potrni/Laafeldu pri avstrijski Radgoni. Po uvodnem pojasnilu naslova h knjižnemu sejmu, ki si ga je v petih dneh ogledalo le nekaj manj kot 28 tisoč obis-

štva Bralna značka. Pokrovitelj slednje je na dan otvoritve knjižnega sejma postal novi slovenski predsednik dr. Danilo Türk. Med prireditvami, ki zmeraj

ZNANE PREŠERNOVE NAGRADE

Janez Gradišnik, prevajalec in pisatelj, ter Miljenko Licul, oblikovalec, sta dobitnika Prešernove nagrade 2007, najvišjega priznanja, ki ga je v Sloveniji mogoče dobiti v kulturi. Janez Gradišnik je prevedel številne knjige iz francoske, angleške, ameriške, nemške, avstrijske, srbske in hrvaške književnosti, pa tudi iz zakladnice ruske, poljske in danske literature, torej piscev, kakršni so James Joyce, Thomas Mann, Robert Musil, Andre Malraux, Ernest Hemingway, Franz Kafka, Laurence Sterne, če jih navedemo le nekaj. Miljenko Licul pa je »oče« slovenskega tolarja, zdaj tudi kovancev za evro, oblikovalec slovenskega potnega lista in osebne izklaznice ter vrste drugih del.

Letošnji nominiranci za nagrade Prešernovega sklada za dosežke v zadnjih dveh letih so: slikar Sandi Červek, vizualni umetnik Tadej Pogačar, intermedijska umetnica Ema Kugler, pisatelj Dušan Merc, pisatelj Aleš Šteger, pesnik Primož Čučnik, glasbenik rogist Boštjan Lipovšek, skladatelj in zvokovni umetnik Bor Turel, gledališki režiser Sebastijan Horvat in igravec Uroš Smolej. Kdo med njimi bo nagrajen (nagrada je lahko največ šest), bo znano na podelitvi nagrad, 7. februarja 2008, ki ne bo več v Ljubljani, ampak v slovenskem narodnem gledališču Maribor.

P.K.

spremljajo knjižni sejem, je imela tudi letos pomembno vlogo Založniška akademija s pomembno mednarodno udeležbo, kjer je dr. Miha Kovač posebej izpostavil Andrea Schiffrina in njegovo temo Knjige v času konglomeratov. Med uveljavljeno vzporedno dogajanje sodi tudi Debatna kavarna, v kateri je bilo sproženo atraktivno vprašanje, zakaj Slovenci še nimamo nobelovca. Knjižno zbirko Nobelovci je vrsto let izdajala Cankarjeva založba, zdaj izhaja pri založbi Didakta, vendar je zanimanja med bralci vse manj. Morda zato, ker Slovenci še nimamo nobelovca. Na 23. slovenskem

tiska, Slovenska knjiga - vse iz Italije, Mohorjeva družba Celovec in Založba Drava iz Avstrije, in na Bazarju malih založnikov Kulturno društvo člen 7 za avstrijsko Štajersko. Tu neobvezni namig: prihodnje leto se lahko na bazarju predstavi s svojimi izdajami, ki ni nujno, da so najnovejše, Zveza Slovencev na Madžarskem, ali nemara skupaj s štajerskimi Slovenci.

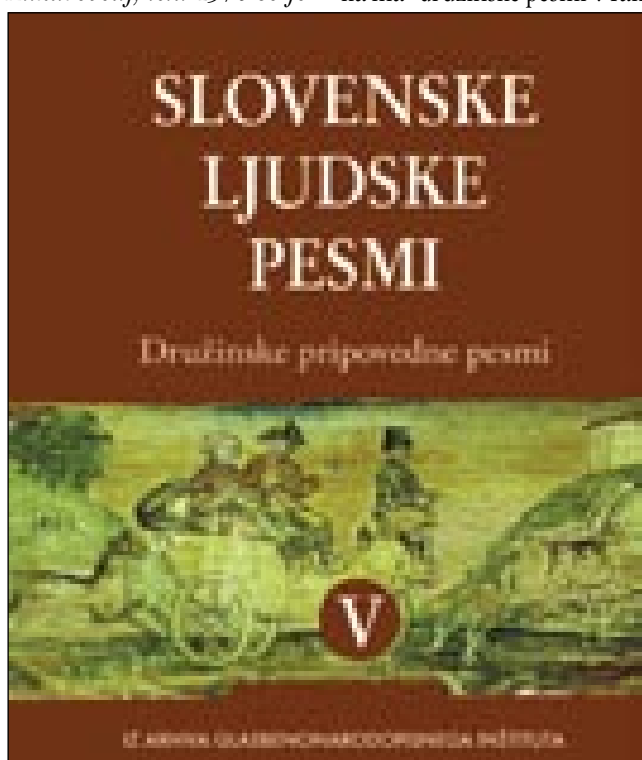
Naj sklenem z otvoritvijo knjižnega sejma. Slavnostni govornik, doktor filozofije in mednarodno priznani fotograf Evgen Bavčar, je izpostavil pomen slovenske knjige v kontekstu evropske zgodovine, ob tem se je osredotočil predvsem na »knjigo kot garant identitete,« njeno tvorno vlogo potemtakem prepoznavo v tem, da knjiga narodom in njihovim jezikom omogoča eksistenco ter je »na neki način pogoj za to, kar smo.«

knjižnem sejmu so bile dobro zastopane tudi zamejske založbe iz Avstrije in Italije. Tako Goriška Mohorjeva družba, Zadruga Novi Matajur, Mladika, Založništvo tržaškega

Tekst in foto:
Ernest Ružič

TÜDI PESMI IZ PORABJA V NOVOJ KNIGI

Tak kak Sveto pismo je kusta kniga Slovenske ljudske pesmi V. (peti tao). Zdaj nej dolgo je vödana v Ljubljani, v njej je skoro devetstau pesmi, poleg knige pa je cuj dani eške CD, na steromi se leko čüje tüdi stara porabska pesem »Ka se je prigo-dilo«. Najšli so jo v Vericaj-Ritkarovcaj, leta 1970 so jo

posneli (gorvezeli), kako jo je popejvala Julija Molnar. Ta trnok debela kniga ma skoro gezero (tisoč) strani, nutr je najti družinske pripovedne pesmi, note, zemljevide pa strokovno razlago. Knigo Slovenske ljudske pesmi V. je vöspravo Glasbenonarodopisni inštitut pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti v Ljubljani, vküper s Slovensko matico. Vnoui se eške spominajo, kak so iz Slovenije ojdli se k nam po naši vesnicaj pa so prosili, ka bi njim kaj spopejvali, uni so pa na magnetofon snemali pa reči pa note pisali. Taši je dosta bilou, nej samo, povejmo, Julijan Strajnar, Milko Matičetov ali pa pokojni Valens Vodušek. Naše pesmi so odnesli v Ljubljano na Glasbenonarodopisni inštitut

(Népzenekutató Intézet), tam so je pa preglednoli pa so je na gramofonske plošče ali pa v knige nut djali. Do zdaj je gratalo že pet kusti knig. Za nisterno je trpelo, leko povejmo, trno dolgo let, ka je vö prišla. Med štrtov pa petov knigov je minolo devet let. Ta, slednja, je sploy nika posebnoga, zato ka ma »družinske pesmi«. Tak

znatstveniki pravijo pesmim, ka pripovedajo od dogodkov, steri so se v družinaj zgodili, povejmo kakša nesreča, prepovedana lübezen, pa če je mati ali pa oča svojoj deci kaj lagvoga napravo ali pa kaj tašoga, navadno žalostnoga. Zato tem pesmim pravijo balade, žalostne, »pripovedne« pesmi. Da pa z ljudskim izročilom se rado zgodi, ka edno pesem (pravljico, zgodbo) na dosta podobnih ali pa celo fejest različnih načinov popevlejo (ali pa pripovedavlejo). Pesem »Kak se je prigodilo«, stero najdemo v knigi Slovenske ljudske pesmi V., pa na CD, je bila najdena v trej porabskij vesnicaj, pripovedavle pa od hudobne mačije pa od male dekličine, ka od žalosti merge na svoje matere grobi. V Števanovcaj je to pesem popejva-

la Ana Oreovec, ime pevke z Gorenjoga Senika se je zgübi-lo, na Verici-Ritkarovcaj pa jo je znala Julija Molnar. Indrik so jo že pozabili, samo v Prekmurji pa na Štajeri so za njo čüli, popejvati jo pa tam več niške ne vej.

Znanstveniki so najšli skoro gezero pesmi, ki izvirajo iz 18. pa 19. stoletja. Gledali so melodijo pa vsebino, od koj vse pesmi pripovedavlejo, pa so vö najšli prek petdeset različnij tipov (načinov, vsebin) družinskih pesmi, poleg toga pa skoro devetsto variant. Samo pesem Lepa Vida, stera je moža starca pistila pa svoje dejte pa taodišla, ma skoro sto devetdeset variant, podobnih pesmi. To nam povej, ka je slovensko ljudsko izročilo bogato vseposedi, gde se slovenski gunči, nej samo v Sloveniji, da pa na Vogrskom, v Avstriji pa v Italiji med Slovenci tō, kak leko vidimo tüdi na zemlevidaj, steri kažejo, gde so kakšo pesem najšli.

Knigo Slovenske ljudske pesmi V. je vö spravo Glasbenonarodopisni inštitut pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti v Ljubljani, vküper s Slovensko matico. Glavna urednica in avtorica je doc. dr. Marjetka Golež Kaučič, tüdi predstojnica Glasbenonarodopisnega inštituta Znanstvenoraziskovalnega centra pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti. Poleg so bili eške dr. Marija Klobčar, dr. Zmaga Kumer, dr. Urša Šivic in izr. prof. dr. Marko Terseglav. Velko delo je poleg njih opravilo še dosta strokovnjakov pa sodelavcov toga inštituta. Pomembne deleže pa ma cela vrsta uglednih raziskovalcov toga inštituta. Tisti, steri se na to delo spoznajo, pravijo, ka so Slovenske ljudske pesmi več kak samo kniga: to je pravi zaklad slovenskoga ljudskoga petja.

Peter Kuhar

Redti rouže iz papira je lepa šega

21. in 22. andrejška (novembra) toga leta so ženske iz cejloga Prekmurja, Štajera in Porabja na Sabolovi domovini v Mali Polani pouleg Lendave redile papirnate rouže. Vküp je ženske spravo in pozvo Pokrajinski muzej Murska Sobota. Ženske so se spoznale, vsakša je pokazala, kak so redili rouže v njuvoj vesnici, pa leko je vidla tō, kak drüge ženske znajo rediti rouže iz papira.

Inda svejta so rouže iz papira redili, gda so se ženili (za snejo vejnec na glavo, pa püšeu, pa püšle za mladoženca pa družbane in posvalbice), pa cmejr za pozvačina – zvača, pa gda so šli v bojno, so pojbm tō dekle napravile cmejr, pa za nove meše pa firme. S papirnatimi roužami pa so okinčali prejdno izo za vüzem pa božič tō, okinčali so bogeca v kouti. Pa gda je stoj mrau, te so za mrtvoga naprajli vejnce iz püšpeka, pa zelenih vejk, not-

Ana Ropoš pa Ilonka Dončec

ri pa so djali papirnate rouže, štere so notri v parafin namočili. Inda svejta so papirnate rouže delali za borovo gostüvanje tō, pa eške gnes den je tak ostalo, to je nej šlo v pozabo.

Toga vsega lepoga gnes den že nega, ženske ne redijo več telko rouž iz papira kak inda svejta. Dapa smo v muzeji s pomoučjov Pomelaja iz Velike Polane ščeli, ka nam tou ženske pokažejo, ka nemo pozabili, kak so znale in eške znajo rediti lejpe papirnate rouže. Rejsan so se potrudile in napravile trno lejpe rouže.

Leko povem, ka smo bili trno veseli pa srečni, ka sta k nam prišle Ilonka Dončec pa Ana Ropoš iz Števanovec tō pa pokazale drüгим ženskam, kak tou znajo rediti v Porabji. Najbole so se drüгим ženskam vidle štüfke, trno lejpe rouže.

Eške trbej povedati, ka smo leko vidli, ka se na poseben način redijo rouže iz papira za snejin cmejr – s posebnimi moudli iz kovine, kaj jim gučijo sekači. S tejsi sekači trbej vdariti po papiri, pa vöpride posebna forma rouže, vse fele moudlov djeste. Tak eške gnes den redijo rouže na Štajeri v Slovenskij gorica. V dve dnevaj so ženske prišle od daleč pa blüzi: Križevci, Gornji Petrovci, Gančani, Beltinci, Moščanci, Čentiba, Dolina, Rakičan, Velika Polana, Mala Polana, Srednja in Gornja Bistrica, Žizki, Lutverci, Števanovci, Destrniki, Hum pri Ormožu, Kumrovec na Hrvaškom.

Papirnate rouže do drügo leto, gda de konec projekta Craftattract, šteroga plača EU, na razstavi v našom muzeji, pa do lidje leko vidli, kakšne mojstrice so ženske, pa kak lepo znajo rediti rouže, pa ohranjati našo erbijo mlajšim.

Jelka Pšajd

OD SLOVENIJE...

Poslanci sprejeli proračun za dve leti

Po tridnevni razpravi je državni zbor sprejel državni proračun za prihodnji dve leti. V letu 2008 se bo po sprejetem predlogu v državno blagajno steklo 8,63 milijarde evrov prihodkov, odhodki pa so načrtovani v višini 8,86 milijarde evrov. Proračunski primanjkljaj naj bi tako znašal 230,4 milijona evrov oz. 0,6 odstotka bruto domačega proizvoda (BDP). V letu 2009 se bodo proračunski prihodki zvišali na 8,99 milijarde evrov, odhodki pa na 9,11 milijarde evrov. S tem vlada načrtuje znižanje proračunskega primanjkljaja na 125,4 milijona evrov, kar je 0,3 odstotka BDP.

Janša v Vatikanu in Rimu

Premier Janez Janša je bil pred začetkom slovenskega predsedovanja EU na obisku v Vatikanu in Rimu. V Vatikanu, kjer ga je sprejel papež Benedikt XVI., je predstavil prednostne naloge slovenskega predsedovanja EU. Papeža je povabil na obisk v Slovenijo, pri čemer je menil, da bi bila primerna priložnost 10. obletnica beatifikacije škofa Antona Martina Slomška, leta 2009.

V Rimu sta se Janša in njegov italijanski kolega Romano Prodi zavzela za reševanje vprašanja hrvaške zaščitne ekološko-ribolovne cone (ERC) v Jadranu, ki jo namerava Hrvaška najkasneje 1. januarja 2008 začeti izvajati tudi za članice EU, v okviru unije, in sicer v sodelovanju med Italijo, Slovenijo, Hrvaško in Evropsko komisijo.

Vlada razglasila leto 2008 za Trubarjevo leto

Vlada je leto 2008 razglasila za Trubarjevo leto. V letu 2008 bo Slovenija namreč praznovala 500. obletnico rojstva Primoža Trubarja, protestantskega reformatorja, ustanovitelja in prvega superintendenta evangeličanske cerkve na Slovenskem, začetnika in utemeljitelja slovenskega knjižnega jezika.

Koordinacijski odbor za državne proslave je sklenil za počastitev 500. obletnice rojstva Primoža Trubarja ustanoviti tudi častni odbor.

ADVENTNI VENEC

»V adventnom časi mam v vsakšoj cerkvi adventni venec. Vsikši venec ma štiri svejče. Te svejče znananujejo, ka adventni čas ma štiri kednov do božični svetkov. Svejče so ponavadi lilaste zavolo toga, ka adventni čas pomejni, ka se človek obrne malo k Bogi pa se pripravi na veliko spauved, ka je furt pred svetki. Tau je tū navada, ka na tretjo nedelo mam eno drugo svečo. Letos so v katoličanski cerkvi na Vogrskom odlaučili, naj bau rdeča svejča, zavolo toga, ka pred petdesetimi lejt so bujli šestdvajsti lejt staroga mladoga kaplana v Trauščaj Brenner Jánosa. Sveče pa znananujejo, ka

svetlina pride iz kmice. Človek živé v notranji kmici. Dosta dobroga ma, dosta pej-

iz kmice s pomočtjauv ene svejče. Če vužgeš eno svečo v kmici v sobi, potejm v cej-

Župnik Ferenc Merkli v dolnjesejniški cerkvi

naz, vse drugo, depa notri v srce pa včasik živé v kmici. Vsikši človek mora vō priditi

loj sobi grata svetlina. Tau nam pomaga razmeti, kak naš Odrešenik, ki je prava

SLOVENSKO DOMA V SVOJOJ CERKVI

Velko presenečenje me je doseglo, gda je osebno pri-

trejbnj njivi programi za cejlo ves tū, pa ka v tau vesi

ti, gda se že tak človek vse-

prinesé, nam drži mešo. Tak brodim, ka letno gnauk

Na spominsko mešo Irene Barber je prišlo dosti ludi

bola doma nut zapre, vsi bola mam cajt tō. Mi smo že pred desetimi lejt tō meli slovensko mešo, depa zdaj, ka za župnika mam Ferina Merklina, tau sploy nej problem gé. Un je slovenski pop gé, naš pop, s tem si dostabola na leki leko dejemo. Ka mi škemo, tisto un s srca vkūp

mo meti na verskom tali tō, če rejsan nej adventni koncert. Ge tak brodim, ka tū na Dolenjom Seniki dosti lūdi gé, štero je vōrno lūstvo, pa Slovencov je tō dosta med njimi. Pa tau želijo, če rejsan, ka tū več nemajo redno slovenske meše pa té svete pesmi stalno ne spevajo. Nam so trnok radi gé, če kaj napravimo, ka dun doma v svojoj cerkvi leko čūjejo. «

Klara Fodor

šo do nas predsednik Slovenske samouprave na Dolejnjom Seniki Laci Bajzek, naj nas pozove na adventni slovenski program v domanj vesi. Več lejt nazaj majo šegau meti cerkvene, kulturne pa športne programe, večkrat razstavo, predstavitev knjig... Na njivi prireditvaj je furt dosta lūstva pa tau nej samo Slovenci, liki druge narodnosti tū, stero živéjo na Dolenjom Seniki. Tau kaže, ka so po-

več narodov živé v mirej pa med poštojvanjom enoga drugoga.

Letos so si za zadnjo prireditév odabrali svetešnji spominski cerkveni program, od steroga nam tadale pripovejda sam predsednik Laci Bajzek: »Mi smo letos tak planirali, ka bi bilau leppo, če bi pokojni Irenki Barber en spominski večer naredli. Zatok mam tau srečanje na prvo adventno nedelo, ka smo tak

Baug plati!

Ob tej priliki damo na znanje članom Društva porabski slovenski penzionistov, ka njim je v zadnjom dnevi novembra dvajsti gezero forintov prišlo na bančni račun od Slovenske manjšinske samouprave v Števanovci, petnajset gezero forintov od veške samouprave Verice-Ritkarovci pa deset gezero od veške samouprave Dolnji Senik. Samouprave se etak tū želijo brigati za svoje domanje penzioniste, steri so v tauj velkoj držini. Pejnazge so namenjeni za božični dar, steroga so vsi člani društva leko prejkvzeli na zadnjom srečanju 25. novembra v Slovenskom daumi.

Ob tej priliki se v imeni društva, posaba predsednice Micke Svetec, trno lepau zavalimo vsejm samoupravam.

Klara Fodor

ČE SEBI NE 'Š POMAGO, DRUGI TI NEDE POMAGO

V Ritkarovci, ali leko povejm, zdaj že v Andovci, žive edna dekla, štera se piše Marija Ropoš, dapa vsi ji pravijo *Monika Ropoš*. Brezi oča je gorarasila, dapa vsigdar je vesela pa koražna. Pred dvōma lejnama je zgibila službo v fabriki Sariana, pa dvej lejta je tauma, ka je v Andovce prišla. Dočas, ka je brezi službe bila, je napravila voznisko (jogositvány) pa se je vōnavčila edno nauvo maštarijo. Nej taša dekla, štera bi se samo žaurgala. Kak ona pravi, če sebi ne 'š pomago, drugi ti nede pomago.

• *Monika, dobro sam ti pravo ime, ali naj te bola za Marijo zovem?*

»Baukša, če Moniko povejš, zato ka vsakši me tak pozna. Malo je tisti šteri znajo, ka se dja po pravici Marija pišem.«

• *Kak si te Monika gratala?*

»Tak, ka gda sam se naraudila, pa so me domau iz špitale prinesli, moj dejdak me je včasim tak zvau ka Monika. Tau ime se ma je sploj vidlo, pa tau je te že namana ostalo.«

• *Kak tau, ka ti tak dobro gučiš ešče slovenski, gda tvoji vrstniki samo slabo ali nikak nej?*

»Zato, ka mi doma z materdjov, z dejdakom pa z babicov smo samo slovenski gučali. Gda sam v osnovno šaulo prišla, te sam se vogrski včila. Nej je léko bilau.«

• *Mislim, ka tisto tū nej léko bilau, ka sta z materdjov sama bila, brezi moškega, nej?*

»Ka je trbelo, vse sva tanaprajle. Dja sam že tak gorarasila, ka sam se k tauma vcujvzela. Če trbelo, sam z motorkov drva žagala, lanc sam pilila. Ka smo mašine meli, s tistimi sam vse dja delala. Ka bi de-

lala, če moškoga nej bilau pri rami.«

• *Bola taša mala, dravna si. Tau bi od tebe niške nej mislo, ka vsakše fele moško delo tanapraviš.*

»Kak pravijo, borš (poper) je tū mali, pa je itak krepak.«

• *Iz Ritkarovec je v šaulo odti tū nej léko delo bilau, dja tak mislim.*

»Dostakrat sam vōzušficala, dočas sam prejk do veričke

so me taposlali. Leko povejm, ka mi je žmetno spadnilo.«

• *Ka si delala potistim?*

»Doma sam bila pa sam dosta časa mejla, zato sam si te tak zmislila, ka mo ūšla pa napravim voznisko. Nejsam stejla samo doma sejdeti pa vō na okno gledati. Gda sam izpit napravila, potistim sam pá v šaulo ojdla.«

• *Kakšno šaulo?*

»Za socialno delavko pa ne-

vōvozim z biciklinom k iži. Nej je težko delo, dapa zato cejli den redno moraš titi, če zgotauviti škeš.«

• *Kakšni so starci?*

»Nej zaman pravijo, ka so taši kak mlajši, pa rejsan je tak. Dapa dja je sploj rada mam, pa tak čutim, ka oni tū name. Dostakrat mi pravijo, naj ešče ne odidem, naj ešče malo pripovejdam z njimi.«

• *Te tebe zrzanke že fejš čakajo?*

»Če malo kasneje pridem kak ovak, te me že spitavajo, ka gde sam bila tak dugo. Tau mislijo, ka so samo oni sami, štere opravlati trbej.«

• *Gda zgotauviš, te pa deš domau, dapa kama, v Ritkarovce ali v Andovce?*

»Zdaj že v Andovce, zato ka dvej leta mam tam enga prijatela. Dapa vseedno, kama dem, zato ka če v Ritkarovce dem, domau

dem, pa če v Andovce, te tū. Zvekšoga sam v Andovcaj, na keden gnauk dem v Ritkarovce, v nedelo. Poglednam malo mater, pa malo tasčistim znautra pa kauli rama.«

• *Ka delaš, gda domau prideš?*

»Zdaj v zimi dosta vse že ne mora. Znautra malo tasčistim, kūjem pa je že tak večer. Vleta, gda so dukši dnevi, te pa vanej v ograci sam, zato ka sploj rada mam rauže, pa sploj doste je mam tū.«

• *Kak se počutiš v Andovci?*

»Mena se sploj vidi. Tau je tū baukše, ka je skrrej autobus, nej trbej telko pejški odti, kak če bi v Ritkarovci bila. Pa tau se mi ešče vidi, ka mladi, ka nas dje, tej sploj fejš vkupdržimo. Dobro je v Andovci biti.«

Karel Holec

baute prišla. Sploj pa te, gda je velki snej bijo. Sreča bila, ka je te ešče več mlajšov bilau, pa tisti, šteri so naprej šlij, tisti so tir napravili. Dja sam vsigdar ozajerk ūšla, zato ka sam dja vsigdar najmenša bila, zaman sam bila starejša. Gor na brejg smo eden za drugim šli, doj po brgej smo se pa na torbi tak pelali kak s sanami. Zato pa turba edno leto nej vōdržala.«

• *Za osnovno šaulov si se kama ūšla tadale včit?*

»V Varaš sam se ūšla včit v gospodinjsko šaulo. Gda sam tam skončala, te sam v fabriko Sariana ūšla delat.«

• *Ka si tam delala?*

»Dja sam prejkgedala tisto, ka so drugi šivali, če je dobro ali nej. Nej je bilau žmetno delo, dapa fejš sam mogla paziti. Zato, ka tam je vsakši milimeter mogo štimati. Ede-najset lejt sam tam delala, gda

govalko sam se včila. Prejk edno leto sam z ranim busom taūšla z daumi pa samo večer sam prišla domau. Žmetno je bilau, dapa meni se je zato vidlo, ka sam dja vsigdar medicinska sestra stejla biti.«

• *Gda si skončala, potistim si včasim dobila službo?*

»Par kednauv sam že doma bila, gda sam se glasila v Negovalni center. Srečo sam mejla. Sedem lidi so gorvzeli, pa sam dja tō med njimi bila. Zdaj že štrti mejsec delam tam.«

• *Ka maš za delo?*

»Dja vō k ižam moram ojditi, taše starce opravlat, šteri nikoga nejmajo. Zrzanke vurstvo njim vōdam, pomagam pri mujanji, posaudo tazaperem, gorazaperem, po recejpte dem, pa če trbej, te v bauto dem notrapokipūvat. Ranč ka trbej. Gda s tejm zgotauvim, te je že tak podnek. Potejn obed

... DO MADŽARSKE

Predstavniki judovske verske skupnosti so zavrnilo vabilo predsednika države

Predsednik države László Sólyom je 4. decembra povabil na pogovore in adventni sprejem predstavnike t. i. zgodovinskih verskih skupnosti. Poudaril je, da h konkurenčnosti države lahko prispevajo tudi cerkve tako z besedami kot tudi z dejanji, s katerimi pripomorejo h koheziji v državi. Za globalna socialna vprašanja, kot so nasprotja med severnim in južnim delom sveta vse do brezdomcev na ulicah, iščejo in nudijo rešitve tudi cerkve.

Letošnjega srečanja se niso udeležili predstavniki judovske verske skupnosti, kajti menijo, da predsednik države ni ravnal prav, ko je zakon o sovražnem govoru poslal v presojo Ustavnemu sodišču. Največ sovražnega govora v madžarskem javnem življenju gre prav na račun judovske skupnosti, ki bi ji v parlamentu že izglasovan zakon omogočil, da se proti temu branijo v civilnih pravnih postopkih na sodišču. Po njihovem mnenju je predsednik s svojim dejanjem preprečil čim-rejšnjo uveljavitev zakona.

Kandidat za varuha prihodnjih generacij

Predsednik države László Sólyom je prejšnji teden seznanil predstavnike parlamentarnih strank s kandidatom za varuha prihodnjih generacij. Za kandidata, ki naj bi zastopal interese mladih in otrok, je predlagal mednarodnega pravnika Boldizsára Nagya, ki je zaposlen na pravni fakulteti Univerze Eötvös Loránd. Za varuha osebnih podatkov je tudi za naprej predlagal Attilo Péterfalvija, ki to funkcijo opravlja od leta 2001.

Koncert treh zborov

21. decembra bo v Monoštru v Slovenskem kulturnem in informativnem centru adventno-božični koncert, na katerem bodo sodelovali Mešani pevski zbor Radenska, ljudski pevci Hruški fanti in Komorni pevski zbor Zveze Slovencev v Monoštru.

MIKLAUŠOVO SENJE V SOBOTI

Kak vsakšno leto, zdaj je tó 6. decembra bilau Miklaušovo senje v Soboti. Tau se je že zvün varaša vidlo, zato ka je taši promet bijo, ka samo v stopaji se je leko pelo z autonóm. Gda sam se pa notra v varaš pripelo, tam sam pa kumar parkiro. Pejški je tó nej bilau baukše, v centri, gde so šatorge bili, človek drugo nej delo samo kraužo eden drugoga. Na začetki je včasín eden šator bijo, gde so vsakše

pravim, ka škem, se začne po glavej škrabati, pa tau pravi: »Ne vejím, če za šenki kaj povejm.«

• *Kelko bi bila cejna, če bi mi kaj pripovejdale?*

»Deset evronov plačate, pa te vse tapovejm, ka škete.«

• *Dja vam nika ne plačam, vi morate meni plačati, zato ka dja delam vam reklamo, se smejem.*

»V tejm je nika istina,« pravi pa se zasmije.

Ribniška suha roba pa njen prodajalec

fele lesene stvari odavali. Bile so tam mekle, ribaš, kijauke za nüc pa za darilo tü. Edna

• *Od kec ste vi prišli?*

»Paulek Ribnice.«

• *Pa ka odavate?*

Djesti je bilau telko, ka bi leko Müro stavo. Klobase iz Pliberka

ženska ranč niši ribaš gledala pa zmišlavalala, naj ga küpi ali nej.

»Vi bi kaj tó küpli?« me pita včasín tisti, sto odava, gda skrajaj stauipim. Gda njemi

dvauije fele?

»Zato, ka edne so za moške, druge pa za ženske. Moški nücajo male, ženske pa velke, zato ka ona majo velka usta (lampe). Za volo tauga je tau,

dobro, če si tau zamerkate.«

Dem tadala po senji, pa samo gledam kaulakvrat. Dá se tü küpti vse. Djesti pa piti telko, ka bi Müro leko stavo z njim.

Klobasi je eden iz Avstrije, iz Pliberka oddavo, tak glasno, ka se je po cejlöj Soboti čülo. Bili so še langaške, palačinke, sadje, med, tak ka lačen niške

nej austö. Pa od koga je senje rejsan senje, tau je lectovo srce. Te so vejín tü v pet ali šest mejstaj oddavali. Telko gvanta je bilau, ka od črejevlov do kola-poša vse se je dalo küpti. Lončarsko delo, ledri, žalejzge, motike, kose, vöre, tau se je vse dalo küpti. Nika drugo nej trbelo samo pejnaz. Dapa tisti čas, ka sam dja tam bijo, sam tak vido, ka lüstvo nej trno kipüvalo. Bola so samo gledali pa odli gor pa dol. Šejft so samo bola tisti meli, šteri so djesti pa piti odavali.

Kak se etak sprvajam gor pa dol, gnauk samo enga spoznanca zaglednam. *Antona Forjaniča*, predsednika gasiliskoga društva Nemčavci.

• *Baug daj, gospaud Forjanič, že več lejt nejsam vas vido. Kipüvlete kaj tó ali samo kauli poglednete malo?*

»Kaj za oblečti, pa vači kakšne drobi-ce.«

• *Vsikšo leto vöpri-dete na senje?*

»Na leto dvakrat.

Na Terezino pa na Miklošovo senje. Tau je že pri nas taša navada.«

• *Vsigdar tak dosta lüdi vküppride kak zdaj?*

»Včasín menje, gda je pa lepšo vrejmen, te več lüdi se vküper-nabere. Zdaj je lejpo vrejmen,

mamo dosta lüdi. Popudne pa še več baude, zato ka zdaj dosta je taši, šteri še delajo.«

• *Kak dugo je že Miklaušovo senje v Soboti?*

»Tau je že tradicija v Soboti. Cerkvi je patron sv. Mikalauš pa zato je te vsakšno leto tau senje. Tau je že tak vejín več kak dvejstau lejt.«

»Ne mrem, gospaud, tau je vse ročno delo. Če falejš dam, te že nemo emo haska. Za šenki pa samo nauri delajo.«

Še rad bi je tadala poslüšo, dapa niši zvonci so začni-li zvoniti, pa sam je te tam njau. Kak dem v tisto smer, od kec glas dé, te vidim, ka je na Miklaušovo senje prišo

Na Miklaušovo senje je prišo sv. Miklauš tó

• *Sami ste prišli na senje?*

»Nej, žena je še z menov pa sausedica tó. Samo zdaj se one nin sprehajajo.«

Kak dem tadala po senji, pri ednom štandi samo žalejzge

sv. Miklauš. Gda so tau mlajši zaglednili, včasín so v krog stanili kauli njega. Dja sam si tó zmišlavo, ka v red stanam, leko ka mena kaj tó da, dapa mlajši so bola flajsni bili. Nej-

Stojnica na stojnici, človek na človeki

vidim. Bila so tam kose, motike, želejzne vile, lemež na plüg pa še dosta taša škir iz železa, ka pavri nücejo. Naj-več lüstva je tü stalo, pa se je pogajalo s kovačom. »Püstite malo cejno pa te dva lemeža küpim,« se je čülo že audalič.

sam sto najozark stati v redej, zato, ka sam se od tauga bojo, dočas ka na red pridem, cutjar sfali. Zato sam pa te bola domau üšo.

Po Miklauševom senji se je spreodo Karči Holec

OTROŠKI

NAŠA ZLATA RIBICA

Svejt je čüdno vküper napravljeni. Lidge ne võrvlejo najbole, ka bi se godili čüdeži.

Depa po drugoj strani bi trno radi bili, ka bi se godili. Të je pa spoj nej čüdno, ka v zlate ribice ne võrvlejo, bi je pa radi meli bar v bližnjom potoki.

Pa ništerni ranč ne vejo, ka una rejsan tam živé.

BRAT

Vejndrik nega na svejti človeka, ka bi nej emo kakšo žlato. Takšo bližišnje ali pa bole dalešnje. Pa ranč tak je z ribami. Pa zakoj bi bilou kak ovak z zlato ribico. Od vsej njene velke žlate je prvi prišo k njej v potok njeni brat. Trno sta bila veseliva, ka se po dugom časi znouva vidita. Kak bi pa nej bila, vej sta pa brat pa sestra? Depa zatoga volo se je začnilo v potoki na veliko spitavati. Zatoga volo je potok grato nikšen čüdno nevoulasti. Rejsan, ribe pa vse živo v njem se je začnilo nevoulivati, vsi so se začnili spitavati. Nej so se spitavali, zakoj sta brat pa sestra tak veseliva. Tou spoj nej. Najbole ji je mantralo tou, ka sta brat pa sestra tak ovakšniva. Vrejdi, tou, ka je moška riba ovakšna od ženske, tou vsikši vej. Depa kak tou, ka je una zlata un pa takšen vcejlak prousta riba. Takša riba, ka jo leko srečaš vseposedi. Vidite, tou ji je mantralo. Zatoga volo je grato potok nevoulasti.

- *Vej pa, če je una zlata, un ne more biti takšen kak smo druge ribe*, - je tumačila mrena, ka se za bole moudro drži.

- *Leko pa, ka je spoj nej njeni brat*, - je mejla nevoula edna druga riba.

- *Gvüšno, ka je njeni brat! Vej pa zlata ribica ne laža*, - se je gor vzela za brata pa za sestro krepka ščuka.

- *Depa useeno je vse vküper čüdno*, - se je poškrabo po glavej rak.

- *Kakoli obrneš je čüdno*, - so bili vsi vküper gvüšni v tejm, kak je tou rejsan čüdno.

Zlata ribica pa je čedna riba. Brž je vpamet vzela, ka je nika mantra. Nej trbelo dugo brodit pa je brž gor prišla. Že je biu večer. Na večer se potok skur vcejlak zmiri. Tou je šega vsikšoga potoka. Ribe so pomalek plavale pod moustom. Zlata ribica je z bratom šla med nji. Ja, gledali so njiva pa so nej bili gvüšni v tou, ka sta brat pa sestra.

- *Vejm, ka vas mantra*, - njim je prajla zlata ribica. - *Depa müva sva rejsan brat pa sestra. Müva sva rejsan od ednoga ate pa od edne mame.*

- *Tou ti dam valati. Depa tak sta ovakšniva*, - se je po blati povaleko stari krap.

- *Tou je nej nika čüdnoga. Ge sam tö bila takšna, kak je moj brat. Bila sva gnakiva skur kak dvej dajci*, - nijim je tumačila zlata ribica.

- *Tou pa ne dam valati*, - se je čülo. - *Vej si pa ti vcejlak zlata!*

- *Tou je istina. Depa ge sam nej zlata ribica od tistoga mau, kak sam na svejt prišla. Ge sam gratala kuman po tistom zlata ribica. Kak se je tou zgodilo, se spitavlete? Na tou vam povem eden drugi den. Gnes je že trno kesno pa dem spat.*

Eške prva pa va z braton mela večerdjo. Vej vam vöovadin, kak sam gratala zlata ribica, ka leko spunjavlem želenje, - je eške prajla pa odplavala domou.

Ribe so samo nejmo gledale za njima.

Miki Roš

»Tašo se leko včim, ka se mi vidi«

Nika posebno veliko veselje me je doseglo, gda sam med pogučavanjem v družbi na Dolejnjom Seniki en mladi dekliški glas čöjla, prej »Dober dan, Klári neni! Kak ste kaj?« Od radosti bi najraj tak naglas kričala, naj bi leko čüjo cejli svejt, »Poglednite, na Gorenjom Seniki mamó fejs mlado deklo, skur dekličino, stera vej gončati slovenski, stera sama od sebe gonči, stero nej sram pred drugimi gončati slovenski!« Brodim, steri v srce nosimo slovenstvo, bi čütili vsi ranč tak. Ja, *Barbara Laczo* je letos juniuša zgotovila osnovno šaulo na Gorejnjom Seniki, etak se od geseni mau vči tadale v srednjoj šauli. Kak dekličina je od maloga mau pa dočas nej zgotovila, špilala v slovenskoj domanjoj rejči v lutkovni skupini oziroma gledališki skupini. Ranč tak dugo je plesala v folklorni skupini, spejvala v šaulskom pevskom zbori, če je trbelo, je pa recitirala pesmi tü. Dekličina je bila med tistimi, s sterimi se je fejs dalo delati zvöjn šolé pa na stere so njene lerence od prvoga klasa naprej vsikdar leko računale pri dobrom včenjej tü. Z veseldjom se je glasila v slovenske tabore, naj so bili v Sloveniji ali v Porabji. Tau, ka se je v šauli rada včila slovenski gezik, je že v vrtci znala dosta vse, je na šauli rada delala vse tisto tü, ka je bilau v slovenskoj rejči, tau sve-doči, ka se v držini stare matere Ane Šulíč po domanjom Kolarini, gvüšno redno gonči slovenska rejč. Na podlagi té velke pomauči so vzgojiteljice v vrtci, lerence v šauli dobro pelale tadale dekličino znanje pa lübezen do slovenstva. Zdaj pa naj gonči sama Barbara, hči Kolarine (Laczo) Klare.

• *Barbi, stero šaulo si si odabrala za tadale včit pa zakoj ranč tisto?*

»Zdaj sam v Somboteli, učim se v ekonomski (közgazdasági) šauli. Na banki, v irodi bi rada delala. Ge rada delam s papiri.«

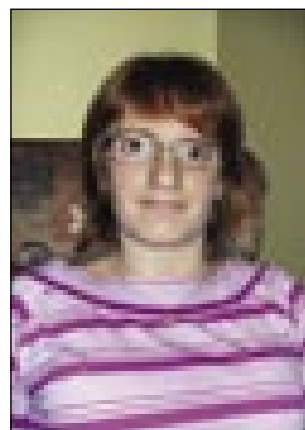
• *Kak se ti vidi ta šaula po par mejseci?*

»Zelau je dobro, meni se vidi. Zatok, ka tašo se leko včim, ka se mi vidi pa ka škem. Včimo se na računalniki delati pa taše tö, ka ne gledamo tá pa tak pišemo. Mamó nemščino na keden tri ure pa zdaj mo se ške leko včili angleško tö.«

• *Kak se ti vidi ta šaula po par mejseci?*

»Zelau je dobro, meni se vidi. Zatok, ka tašo se leko včim, ka se mi vidi pa ka škem. Včimo se na računalniki delati pa taše tö, ka ne gledamo tá pa tak pišemo. Mamó nemščino na keden tri ure pa zdaj mo se ške leko včili angleško tö.«

• *Kasne školnike maš?*

Barbara Laczo je kak srednješolka tö ostala trno aktivna v domanjoj vesi

»Vsefale, dobre pa lagve tö.«

• *Ka se včiš najraj?*

»Kemijo pa biologijo. Doma v osnovni šauli pa slovenščino pa zemljepis.«

• *Kak ti dé tá en den po navadi?*

»Jaz sam v internatu. Zrankoma v šestoj uri stanem. Té zajtrkujem po tistim pa dem v šaulo. Če mam več vör, té dem na frtau ausmo, če nej, té pa na ausmo. Frtau vöre smo od šaulle, pejški odim. Gda se skonča šaula, dem nazaj v internat. Zejm obed, po tistim malo dem vö v varaš, küpim si kaj za gesti ali piti pa nazaj v internat. Od štrte do sedme ure mamó čas, ka se včimo na drugi den. Tam se leko včim, kelko se škem. Mamó tiste školnike kak v šauli pa nam uni pomagajo, če trbej. Če zgotovim, dem nazaj v sobo pa tisto delam, ka škem.«

• *Ka ti je najbola žmetno pri včenjej?*

»Matematika pa fizika.«

• *Kak stogiš z oceanami?*

»Zdaj dobro, zelau dobro.

Mamó ocene štiri pa pet.«

• *Ka bau, če se der cvek tü nota počujšne?*

»Tö nika nej.«

• *Kak stogiš s padaštvom?*

»V sobi nas je šest bilau, zdaj nas je samo pet, ka se je ena vöspakivala. Vsi smo dobre prijateljice. V šauli tö mamó dobre prijateljice.«

• *Kak vam pomaga šaula, ka se ležej vcuj leko vzemete k nauvim stvarim?*

»V internatu smo v skupinaj, naša se zove Peč. Sir mamó, ka vküp pridemo pa mamó eno temo, se pogovarjamo, ali demo vö v varaš ali v kino. Zdaj se pripravljamo na božič, ka mo mi meli té program. Pa mamó korepetacije, jaz tö odim iz matematike pa fizike.«

• *Ali mate kakšne kulturne skupine na šauli?*

»Mamó, mamó. Mamó zbor, tam tö spejvam. Skur vse nemško spejvamo, samo malo vgrski. Učiteljica je iz Rábafüze-sa, ona me je zvala spejvat. Na keden dvakart dem spejvat.«

• *Spojbi kak stogiš?*

»V šauli v razredi samo pet mamó, depa ovak gestejo, dosta, ja.«

• *Nej ti bilau špajsko sprvoga daleč od dauma? Ali si kaj djaukala poskrivoma?*

»Nej, nej, nej! Domau sir pridem v petek, v nedelo ali ponedjeljak pa dem nazaj. Zdaj že v četrtak tö leko domau pridem, ka se v petek samo v devetaj uri začne šaula, pa té cajt mamó zrankoma nazaj titi.«

• *Tau je trno lepau od tebe, ka v seničkom zbori tü spejvaš. Kak se ti da naprajti?*

»Probe pa nastope mamó konec kedna, té sam že doma pa té tak leko spejvam.«

• *Ka te vlačé k zbori?*

»Ka rada spejvam.«

Klara Fodor

KAUT

PETEK, 14.12.2007, I. SPORED TVS

6.10 TEDENSKI IZBOR, 7.00 POROČILA, DOBRO JUTRO, 9.05 TEDENSKI IZBOR, OTROŠKI PROGRAM, 11.30 OSMI DAN, 12.00 MILIJONAR Z JONASOM, 13.00 POROČILA, ŠPORT, VREME, 13.15 DUHOVNI UTRIP, 13.30 NAŠA ČETICA KORAKA ..., GLASB.-DOK. odd., 14.20 SLOVENC V ITALIJI, 15.10 MOSTOVI – HIDAK, 15.45 BABAR, RIS., 16.10 IZ POPOTNE TORBE: SNEG, 16.25 SLOVENSKI VODNI KROG: PESNICA, IZOB. DOK. NAN., 17.00 NOVICE, SLOVENSKA KRONIKA, ŠPORT, VREME, 17.40 NOVOROJENČEK, KAN. DOK. SER., 18.35 ADVENTNI DNEVI - 14. DECEMBER, 18.40 KARLI, RIS., 18.45 PINGU, RIS., 19.00 DNEVNIK, VREME, ŠPORT, 19.55 ZAČNIMO ZNOVA, TV SERIJA, 20.30 NA ZDRAVJE! 22.00 ODMEVI, KULTURA, ŠPORT, VREME, 23.00 POLNOČNI KLUB, 0.15 NOVOROJENČEK, PON., 1.05 DNEVNIK, 1.40 DNEVNIK ZAMEJSKE TV, 2.05 INFOKANAL

PETEK, 14.12.2007, II. SPORED TVS

6.30 INFOKANAL, TV PRODAJA, 8.50 OPUS, 9.15 EVROPSKI MAGAZIN, 9.45 ČRNO BELI ČASI, 10.00 DIAGONALE, 11.10 ŠPORT SPAS, 11.40 MAGAZIN V ALPSKEM SMUČANJU, 12.10 SP V ALPSKEM SMUČANJU, 13.40 LOV NA CARJEVO KRONO, NIZ. FILM, 15.30 POL POT IN POLJA SMRTI, ANG. DOK. odd., 16.25 SP V SMUČARSKIH SKOKIH, 18.15 EP V PLOVANJU, 19.15 VELIKA IMENA MALEGA EKRANA, 20.15 VESOLJSKA TEKMA, ANG. DOK. SER., 21.10 STATISTI, ANG. NAD., 21.45 MISERY, AM. FILM, 23.35 IZDELANO V IZRAELU, IZR. FILM, 1.20 4400 POVRATNIKOV, AM. NAD., 2.10 INFOKANAL

SOBOTA, 15.12.2007, I. SPORED TVS

6.10 TEDENSKI IZBOR, 7.00 OTROŠKI PROGRAM, 10.45 POLNOČNI KLUB, 12.00 TEDNIK, 13.00 POROČILA, ŠPORT, VREME, 13.10 SKOZI ČAS, 13.25 SLOVENSKI VODNI KROG: PESNICA, IZOB. DOK. NAN., 13.50 ZALJUBLJENI V ŽIVALI, NEMŠ. POLJ. SER., 14.20 ZGODBA O PRAVLJIČARJU, DANSKA NAD., 15.05 PESEM PTIC TRNOVK, AVSTR. NAD., 15.55 SOBOTNO POPOLDNE, 17.00 POROČILA, ŠPORT, VREME, 17.15 OZARE, 17.20 SOBOTNO POPOLDNE, 18.35 ADVENTNI DNEVI - 15. DECEMBER, 18.40 FIFI IN CVETLIČNIKI, RIS., 19.00 DNEVNIK, UTRIP, VREME, ŠPORT, EUTRINKI, 19.55 VELIKI MALI DRUŽINSKI UMORI, FRANC. NAD., 21.35 ODKAR SI ODŠLA, ANG. NAD., 22.10 POROČILA, VREME, ŠPORT, 22.40 HRI-BAR, 23.45 HUFF, AM. NAD., 0.45 NEZAVEDNO, ŠPANSKI FILM, 2.30 DNEVNIK, 2.45 DNEVNIK ZAMEJSKE TV, 3.10 INFOKANAL

SOBOTA, 15.12.2007, II. SPORED TVS

6.30 INFOKANAL, TV PRODAJA, 7.30 VROČI STOL, 8.25 TARČA, 9.55 TEKMA, 10.50 SP V ALPSKEM SMUČANJU, 11.25 SP V BIATLONU - SPRINT (M), 12.10 SP V ALPSKEM SMUČANJU, 13.25 SP V SMUČARSKIH SKOKIH, 14.10 SP V BIATLONU - SPRINT (Ž), 15.30 MAGAZIN DESKANJA NA SNEGU, 16.10 EP V PLOVANJU, 18.30 SP V ROKOMETU (Ž) - 20.00 INDEXI IN PRIJATELJI, 22.00 SLOVENSKI MAGAZIN, 22.25 CITY FOLK - LJUDJE EVROPSKIH MEST: PRAGA, DOK. SER., 22.55 SOBOTNO POPOLDNE, 1.05 BREZ PRAVIL, ARG. NAD., 2.05 INFOKANAL

NEDELJA, 16.12.2007, I. SPORED TVS

7.00 ŽIV ŽAV, OTROŠKI PROGRAM, 10.50 NA OBISKU, 11.20 OZARE, 11.25 OBZORJA DUHA, 12.00 LJUDJE IN ZEMLJA, 13.00 POROČILA, ŠPORT, VREME, 13.10 NA ZDRAVJE!, 14.30 NLP, RAZVEDRILNA oddaja, 17.00 POROČILA, ŠPORT, VREME, 17.15 NLP, RAZVEDRILNA oddaja, 18.30 ŽREBANJE LOTA, 18.35 ADVENTNI DNEVI - 16. DECEMBER, 18.40 POKEB, RIS., 18.45 OZI BU, RIS., 19.00 DNEVNIK, ZRCALO TEDNA, VREME, ŠPORT, 19.55 SPET DOMA, 21.45 DRUŽINSKE ZGODBE, 22.35 ARS 360, 22.55 POROČILA, VREME, ŠPORT, 23.25 PRI STRICU IDRIZU, BOSANSKI FILM, 1.00 DNEVNIK, 1.20 DNEVNIK ZAMEJSKE TV, 1.50 INFOKANAL

NEDELJA, 16.12.2007, II. SPORED TVS

6.30 INFOKANAL, TV PRODAJA, 8.00 SKOZI ČAS, 8.10 50 LET LETALSKE ŠOLE AJDOVŠČINA, DOK. odd., 8.40 GLOBUS, 9.10 SLOVENSKI MAGAZIN, 9.40 SP V ALPSKEM SMUČANJU, 10.25 SP V BIATLONU, 10.55 SP V ALPSKEM SMUČANJU, 11.55 SP V SMUČARSKIH SKOKIH, 12.40 SP V ALPSKEM SMUČANJU, 13.30 SP V SMUČARSKIH SKOKIH, 14.10 SP V BIATLONU, 16.10 EP V PLOVANJU, 16.30 SP V ROKOMETU (Ž), 18.20 NOGOMET, ARSENAL - CHELSEA, 20.00 DOBRODOŠLI V TEHERANU, ANG. DOK. SER., 20.50 MOJSTER IN MARGARETA, RUSKA NAD., 21.50 Š - ŠPORTNA oddaja, 22.35 DRUŽINSKI ČLOVEK, ANG. NAD., 23.25 UMETNOST GLASBE IN PLESA, 1.05 INFOKANAL

PONEDELJEK, 17.12.2007, I. SPORED TVS

6.25 TEDENSKI IZBOR, 7.00 POROČILA, DOBRO JUTRO, 9.05 TEDENSKI IZBOR, OTROŠKI PROGRAM, 11.55 PORTRET BERTE MEGLIČ, DOK. FILM, 13.00 POROČILA, ŠPORT, VREME, 13.15 SPET DOMA, 15.10 DOBER DAN, KOROŠKA, 15.40 SANJSKA PTICA, RIS., 16.05 BISERGORA: IZKORIŠČANJE, LUTK. NAN., 16.20 KOŽA, DLAKA, PERJE: MRHOVINARIJI, DOK. NAN., 16.25 BESEDI NA SLEDI, 17.00 NOVICE, SLOVENSKA KRONIKA, ŠPORT, VREME, 17.30 DOGODIVŠČINE ŠIMPANZJE DRUŽINE, ANG. POLJ. SER., 18.25 ŽREBANJE 3X3 PLUS 6, 18.35 ADVENTNI DNEVI - 17. DECEMBER, 18.40 ELI IN FANI, RIS., 18.45 ADI V MORJU, RIS., 19.00 DNEVNIK, VREME, ŠPORT, 19.55 VROČI STOL, 20.50 BABICE REVOLUCIJE, DOK. MESECA, 22.00 ODMEVI, KULTURA, ŠPORT, VREME, 23.00 UMETNOST IGRE, 23.30 GLASBENI VEČER, 1.00 DOGODIVŠČINE ŠIMPANZJE DRUŽINE, PON., 1.50 DNEVNIK, 2.25 DNEVNIK ZAMEJSKE TV, 2.55 INFOKANAL

PONEDELJEK, 17.12.2007, II. SPORED TVS

6.30 INFOKANAL, TV PRODAJA, 9.05 Š - ŠPORTNA oddaja, 9.55 SP V ALPSKEM SMUČANJU, 13.45 OSMI DAN, 14.15 ARS 360, 14.30 SLOVENSKI MAGAZIN, 15.00 SEJA DRŽAVNEGA ZBORA, 18.00 POROČILA, 18.05 TEKMA, DEBATNA oddaja ZA MLADE, 18.55 TOTALNA RAZPRODAJA, DRUŽ. NAN., 19.25 Z GLAVO NA ZABAVO, 20.00 NAŠA ČETICA KORAKA ..., GLASB.-DOK. odd., 21.00 STUDIO CITY, 22.00 BLEŠČICA, oddaja O MODI, 22.30 GLAS(BE)NI VEČERI NA DRUGEM, 23.30 K-19: ČRNA VDOVA, ANG.-AM. FILM, 1.50 INFOKANAL

TOREK, 18.12.2007, I. SPORED TVS

6.10 TEDENSKI IZBOR, 7.00 POROČILA, DOBRO JUTRO, 9.05 TEDENSKI IZBOR, 11.00 DOGODIVŠČINE ŠIMPANZJE DRUŽINE, ANG. POLJ. SER., 11.55 DRUŽINSKE ZGODBE, 13.00 POROČILA, ŠPORT, VREME, 13.25 VROČI STOL, 14.20 OBZORJA DUHA, 15.10 MOSTOVI – HIDAK, 15.45 TROJČICE: GRDI RAČEK, RIS., 16.10 MEDVEDKI, ČESKA NAN., 16.15 HOTEL OBMORČEK: KMETIJA Z JAGODAMI, RIS., 16.30 KNJIGA MENE BRIGA, 17.00 NOVICE, SLOVENSKA KRONIKA, ŠPORT, VREME, 17.35 KAKO ŽIVJO SLOVENSKI GRADOVI: TURJAK, DOK. odd., 18.00 RESNIČNA RESNIČNOST, 18.30 ŽREBANJE ASTRA, 18.35 ADVENTNI DNEVI - 18. DECEMBER, 18.40 FRANČEK, RIS., 19.00 DNEVNIK, VREME, ŠPORT, 19.55 PRED PREDSEDOVANJEM EU 2008, 21.10 PIRAMIDA, 22.20 ODMEVI, KULTURA, ŠPORT, VREME, 23.20 PRODOR V RAZUM ADOLFA HITLERJA, ANG. DOK. odd., 0.15 KAKO ŽIVJO SLOVENSKI GRADOVI: TURJAK, PON., 0.40 RESNIČNA RESNIČNOST, 1.05 DNEVNIK, 1.40 DNEVNIK ZAMEJSKE TV, 2.05 INFOKANAL

TOREK, 18.12.2007, II. SPORED TVS

6.30 INFOKANAL, TV PRODAJA, 13.25 DOBER DAN, KOROŠKA, 13.55 Z GLAVO NA ZABAVO, 14.20 GLAS(BE)NI VEČERI NA DRUGEM, 15.25 STUDIO CITY, 16.25 NA OBISKU, 16.55 MOZAIK, 17.25 MOSTOVI – HIDAK, 18.00 POROČILA, 18.05 KALEJDOSKOP, 18.30 AKTUALNO, 19.10 HOKEJ NA LEDU, ACRONI JESENICE - KAC, 21.30 METRESE - SKRIVNA MOČ ŽENSK: SULTANOVA LJUBICA, NEMŠ. DOK.-IGRANA SER., 22.25 KANDIDAT, AM. FILM, 0.30 JASNOVIDKA, AM. NAD., 1.20 INFOKANAL

SREDA, 19.12.2007, I. SPORED TVS

6.10 TEDENSKI IZBOR, 7.00 POROČILA, DOBRO JUTRO, 9.05 TEDENSKI IZBOR, OTROŠKI PROGRAM, 10.40 KNJIGA MENE BRIGA, 11.05 KAKO ŽIVJO SLOVENSKI GRADOVI: TURJAK, DOK. odd., 11.30 RESNIČNA RESNIČNOST, 12.00 LJUDJE IN ZEMLJA, 13.00 POROČILA, ŠPORT, VREME, 13.25 UMETNOST IGRE, 13.50 BABICE REVOLUCIJE, DOK. MES., 15.10 MOSTOVI – HIDAK, 15.45 RARG, RIS., 16.05 MALE SIVE CELICE, KVIZ, 17.00 NOVICE, SLOVENSKA KRONIKA, ŠPORT, VREME, 17.35 Z VAMI, 18.30 ŽREBANJE LOTA, 18.35 ADVENTNI DNEVI - 19. DECEMBER, 18.40 ULICA SANJ, RIS., 19.00 DNEVNIK, VREME, ŠPORT, 19.55 NA SONČNI STRANI ALP, SLOV. FILM, 20.10 SONJA, SLOV. FILM, 21.05 KONJIČEK, IGR. FILM AGRT, 21.25 PRVI IN DRUGI, 22.00 ODMEVI, KULTURA, ŠPORT, VREME, 23.05 OMIZJE, 0.20 Z VAMI, 1.15 DNEVNIK, 1.50 DNEVNIK ZAMEJSKE TV, 2.15 INFOKANAL

SREDA, 19.12.2007, II. SPORED TVS

6.30 INFOKANAL, TV PRODAJA, 13.20 ZALJUBLJENI V ŽIVALI, NEMŠ. POLJ. SER., 13.50 HRI-BAR, 14.55 INDEXI IN PRIJATELJI, KONCERT, 16.55 MOZAIK, 17.25 MOSTOVI – HIDAK, 18.00 POROČILA, 18.05 ČRNO BELI ČASI, 18.20 DIAGONALE, 18.55 PIRAMIDE, DOK. FELJTON, 19.40 EVROLIGA V KOŠARKI (M), OLYMPIACOS - UNION OLIMPIJA, 21.25 LP V ODBOJKI, PARIS VOLLEY - ACH VOLLEY BLEDE, 23.00 JOŽEF IN MARIJA, TV PRIREDBA PREDSTAVE PRIMORSKEGA DRAMSKEGA GLEDALIŠČA NOVA GORICA, 0.15 ŠIBKA TOČKA, ŠVEDSKA NAN., 1.45 INFOKANAL

ČETRTEK, 20.12.2007, I. SPORED TVS

6.10 TEDENSKI IZBOR, 7.00 POROČILA, DOBRO JUTRO, 9.05 TEDENSKI IZBOR, OTROŠKI PROGRAM, 10.40 Z VAMI, 11.35 PRED PREDSEDOVANJEM EU 2008, 13.00 POROČILA, ŠPORT, VREME, 13.25 ZAČNIMO ZNOVA, TV SERIJA, 13.50 PIRAMIDA, 15.10 MOSTOVI – HIDAK, 15.40 SREBRNOGRIVI KONJIČ, RIS., 16.05 ZDAJ SEM SVOBODNA, DOK. FILM IZ TURČIJE, 16.20 ENAJSTA ŠOLA, 17.00 NOVICE, SLOVENSKA KRONIKA, ŠPORT, VREME, 17.30 JASNO IN GLASNO, 18.15 DUHOVNI UTRIP, 18.30 ŽREBANJE DETELJICE, 18.35 ADVENTNI DNEVI - 20. DECEMBER, 18.40 EDO IN MEDO, RIS., 19.00 DNEVNIK, VREME, ŠPORT, 19.55 MILIJONAR Z JONASOM, 20.55 TEDNIK, 22.00 ODMEVI, KULTURA, ŠPORT, VREME, 23.00 OSMI DAN, 23.35 KNJIGA MENE BRIGA, 23.55 BREZGLAVI JEZDEC, AM. FILM, 1.35 DUHOVNI UTRIP, 1.50 DNEVNIK, 2.25 DNEVNIK ZAMEJSKE TV, 2.50 INFOKANAL

ČETRTEK, 20.12.2007, II. SPORED TVS

6.30 INFOKANAL, TV PRODAJA, 12.40 OMIZJE, 13.50 BLEŠČICA, 14.20 KALEJDOSKOP, 14.45 AKTUALNO, 15.10 CITY FOLK - LJUDJE EVROPSKIH MEST, 15.40 DOBRODOŠLI V TEHERANU, ANG. DOK. SER., 16.30 MOZAIK, 17.00 PRVI IN DRUGI, 17.25 MOSTOVI – HIDAK, 18.00 POROČILA, 18.05 POMAGAJMO SI, 18.35 EVROPSKI MAGAZIN, 19.10 GLASBENO PLESNI DECEMBER ZA MLADE, 19.30 PESEM KAMNA: OHRANJANJE IN VZDRŽEVANJE KAMNA, DOK. odd., 20.00 ŠPORTNIK LETA SLOVENIJE, 21.30 PODZEMLJE, JUG. FILM, 0.15 JASNOVIDKA, AM. NAD., 1.00 PROSTI RADIKALI, ŠVICARSKO-AVST.-NEMŠKI FILM, 2.55 INFOKANAL

VEDLI STE?

Dostavse tašo je po naši vasnicaj v Porabji, ka človek vsakši den vidi, pa itak nika ne vej od tistoga. Potejm se nika notra pokaže v vsakšoj številki novin, vsigdar iz druge vesi.

Krispan

Pomalek je tü božič pa lüstvo de v lejs po krispan ali pa na placi krispan küpi. Zato ka brezi krispana je božič nej bo-žič. Tau, ka krispan postavlam, se ne drži med najstarej-

še navade. Krispan so najprvin v Nemčiji postavljali kauli 1605. leta. Na Madžarsko je ta navada prejk Avstrije prišla. Na Madžarskom je najprvin grofica Terezija Brunswik postavila krispan leta 1824. Po tistim se je pri nas ta navada razširila. Po ništrni porabski vasnicaj so inda krispan nej na srteu ali na sto djali, liki so ga gorobejsili pa je s plafauna viso. Leko ka zatok, naj mlajši ne dosegnejo figice, stere so bile gorobejšene?

K.H.

OPRAVIČILO

V zadnji številki našega časopisa je v članku *Da bi učenci bolje spoznali porabsko književnost* prišlo do napake. Na gornjese-niški osnovni šoli sta učence – ob učiteljici Ildiki Dončec Treiber, ki je bila tudi spremljevalka učencev na kvizu – sta učence pri-pravljali tudi učiteljci Eva Lazar in Ibolya Neubauer. Za netoč-no poročanje se opravičujemo prizadetima učiteljicama.

Marijana Sukič

Porabje

ČASOPIS
SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak četrtek
Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič

Naslov uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1.; p.p. 77,
tel.: 94/380-767; e-mail:
porabje@mail.datanet.hu
ISSN 1218-7062

Tisk:

EUROTRADE PRINT d.o.o.
Lendavska 1; 9000 Murska
Sobota; Slovenija

Časopis izhaja z denarno pomočjo
Urada RS za Slovence v zamejstvu
in po svetu ter Javnega sklada za
narodne in etnične manjšine na
Madžarskem.

Naročnina: za Madžarsko letno
2.600 HUF, za Slovenijo 22
EUR. Za ostale države 52 EUR
ali 52 USD.

Številka bančnega računa:
HU15 1174 7068 2000 1357,
SWIFT koda: OTPVHUHB